

Sygn. akt VIII GC 1955/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 marca 2021 r.

Sąd Rejonowy w Bydgoszczy VIII Wydział Gospodarczy
w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia Marcin Królikowski

Protokolant: stażysta Grażyna Szczepańska

po rozpoznaniu w dniu 16 marca 2021 r.

w Bydgoszczy na rozprawie

sprawy z powództwa P. L.

przeciwko (...) Spółka Akcyjna w W.

o zapłatę

I. oddała powództwo;

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 5.417,00 zł (pięć tysięcy czterysta siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty.

UZASADNIENIE

Powód P. L. wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. w W. kwoty 70.708,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od 08 sierpnia 2019 r. do dnia zapłaty. Nadto, strona powodowa domagała się zasądzenia na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, że powód, w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, zawarł z I. C. (1) umowę księgowości jego przedsiębiorstwa. Powyżej wskazana, zawarła natomiast z pozwanym umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnoprawnej, chroniącą ją za szkody wyrządzone podmiotom trzecim. Jak podniesiono, zgodnie z treścią zobowiązania łączącego powoda z I. C. (1), ta ostatnia zobowiązała się do prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów, obliczania należnych zaliczek na podatek zgodnie z przepisami obowiązującymi w tym zakresie, składanie deklaracji w urzędzie skarbowym, a także przechowywania dowodów stanowiących podstawę księgowania właściwych dokumentów. Ponadto powyżej wymienieni dodatkowo ustalili, iż I. C. (1) będzie wykonywać wskazane obowiązki rozliczania należnego podatku VAT na rzecz urzędu skarbowego wraz ze składaniem w tym przedmiocie odpowiednich deklaracji podatkowych. W dalszej kolejności podano, że przez wiele lat współpraca stron układała się poprawnie, a powód działając w zaufaniu do profesjonalnego charakteru działalności biura księgowego nie dostrzegając błędów w księgowaniu dokumentów. Ponadto, przeprowadzona w roku 2008 kontrola skarbową nie wykazała żadnych nieprawidłowości, jednakże jak się później okazało, nie mogła ona prowadzić do wykrycia błędów księgowej, które doprowadziły do powstania po stronie powoda przedmiotowej szkody. Te bowiem polegały na zaniechaniach w postaci braku księgowania przedkładanych przez powoda faktur kosztowych powodujących zwiększenie zobowiązań w zakresie podatku dochodowego oraz podatku VAT oraz nieprawidłowym księgowaniu faktur zaliczkowych polegającym na natychmiastowym księgowaniu i opodatkowaniu zaliczek wpłacanych przez kontrahentów powoda w sytuacji, gdy art. 14 ust. 3 pkt 1 ustawy o podatku dochodowym nakazywał odmienne

postępowanie. Dodatkowo I. C. (1) miała popełniać liczne, proste błędy rachunkowe powodujące naliczenie wyższego podatku, niż faktycznie wynikający z księgowanych przez nią dokumentów. W dalszej kolejności wskazano, iż w 2010 r. powód ustalił z księgującą, że będzie jej przekazywał zbiorcze wydruki dokumentów sprzedażowych i kosztowych, przy czym postępowanie I. C. (1) sugerowało, że dokonywała ona ich weryfikacji. Jak się jednakże okazało w toku postępowania, działania powyżej wskazanej były pozorne, a w latach 2012 – 2016 nie zostały księgowane liczne dokumenty zakupowe przedsiębiorstwa powoda. O nieprawidłowości księgowania świadczył również fakt, że z ustaleń księgowej wynikało, że podatek dochodowy oraz VAT za lipiec roku 2016 r., do którego zapłaty miał być zobowiązany powód, wynosiło kolejno 19.950,00 zł oraz 26.692,00 zł, przy czym kwoty te były nieadekwatne do przedłożonych za ten miesiąc dokumentów. Okoliczność ta, jak podała strona powodowa, świadczyła o błędach rachunkowych księgowych i stanowiła asumpt do weryfikacji działań księgowej, co zlecono osobie trzeciej tj. J. P.. W dalszej kolejności wskazano, iż z ustaleń powyżej wskazanej wynikało, że I. C. (1) dopuściła się licznych nieprawidłowości które skutkowały naliczeniem wyższych podatków i w konsekwencji zamrożeniem aktywów powoda. Reasumując, łącznie z tytułu braku księgowania faktur oraz złożonych z błędami rachunkowymi deklaracji VAT – 7 powód za okres 2012 – 2016 uiszczył nienależnie kwotę 39.960,90 zł. Jak przy tym podano, wskutek korekt deklaracji bądź doksięgowania kosztów w latach 2017 – 2018, powód odzyskał nienależnie od niego pobrane podatki w łącznej kwocie 110.356,90 zł, co następowało poprzez wypłatę tych należności na rachunek bankowy lub przeksięgowanie ich na bieżące zobowiązania podatkowe. Jak również wskazano, nieprawidłowa praktyka księgowa I. C. (1) powodowała skutek w postaci utraty płynności finansowej przez przedsiębiorstwo powoda, co skutkowało koniecznością zawarcia przez niego szeregu umów w celu finansowania prowadzonej działalności. Konkludując wskazano, iż strona powodowa zgłosiła przedmiotową szkodę pozwanej spółce, jednakże ubezpieczyciel księgującej odmówił wypłaty odszkodowania. Zgodnie natomiast ze wskazaniem powoda, na wysokość dochodzonego roszczenia składa się suma kosztów umów kredytowych oraz koszt audytu, który opiewał na 4.000,00 zł.

Nakazem zapłaty z dnia 28 października 2020 r., sygn. akt VIII GNc 5967/20, Referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym w Bydgoszczy, VIII Wydziale Gospodarczym, orzekł zgodnie z żądaniem pozwu oraz rozstrzygnął o kosztach postępowania.

W sprzeciwie od powyższego pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów postępowania, a tym zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Uzasadniając powyższe pozwany w pierwszej kolejności przyznał, że przeprowadził likwidację szkody z umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przedsiębiorców wykonujących doradztwo podatkowe wydając decyzję, w której odmówił przyznania na rzecz powoda wypłaty odszkodowania ze względu na brak odpowiedzialności podmiotu. Według strony pozwanej, w niniejszej sprawie nie zaszyły przesłanki odpowiedzialności strony pozwanej, przy czym z ostrożności procesowej ubezpieczyciel podniósł, że jego odpowiedzialność ogranicza się do kwoty 15.000,00 euro. Pozwany zarzucił również, iż powód nie wykazał, na czym miałyby polegać nie prawidłowe działania ubezpieczonej. Podkreślono, że to strona powodowa nie przedłożyła wszystkich dokumentów które miały zostać księgowane, a ponadto załączone do pozwu dowody z wiadomości e – mail stanowiły jedynie projekty, a nie faktyczną korespondencję. Nadto powód nie wykazał konkretnie w jakich datach i w jakiej wysokości podatek miałby faktycznie zapłacić, a zatem nie wykazał, że to ze względu właśnie na dzielenia księgowości utracił płynność finansową i w jakim stopniu. Podkreślono również, że nie jest wiadomo jakimi kwotami dysponowałby faktycznie powód, gdyby do nieprawidłowości podatkowych nie doszło, a ponadto, umowy kredytu zawarte przez powyżej wskazanego, miały konsumpcyjny charakter.

W odpowiedzi na powyższe, powód podtrzymał swoją stanowisko w sprawie.

Sąd ustalił, następujący stan faktyczny:

Powód, 31 marca 1998 r., zawarł z I. C. (1) umowę prowadzenia księgowości jego przedsiębiorstwa. Do zadań powyżej wskazanej, należało m.in. prowadzenie księgi przychodów i rozchodów działalności powoda, obliczanie należnych

zaliczek na podatek zgodnie z obowiązującymi przepisami w tym zakresie, składania deklaracji w urzędzie skarbowym, a także przechowywania dowodów stanowiących podstawę księgowania.

Okoliczności bezsporne, a nadto **dowód:** umowa – k. 22 – 23 akt.

Początkowo, współpraca powyżej wskazanych układała się poprawnie, a powód nie odnotowywał żadnych nieprawidłowości.

W związku z omyłką rachunkową I. C. (1) do której doszło w lipcu 2016 r., powód zlecił J. P. prowadzącej w ramach spółki cywilnej (...), analizę prawidłowości prowadzonej przez powyżej wskazaną księgowości, w okresie od 2012 r. Z ustaleń J. P. wynikało, iż księgowa powoda księgowała dostarczane przez niego dokumenty w sposób nieprawidłowy, co w konsekwencji prowadziło do naliczania wyższych kwot podatku, niż faktycznie należne.

Powód podniósł koszty związane z analizą przeprowadzoną przez powyżej wskazaną w łącznej kwocie 4.920,00 zł brutto.

dowód: korespondencja powoda z księgową – k. 24 – 39 akt, faktura VAT nr (...) – k. 271 akt, faktura VAT nr (...) - k. 272 akt, zeznania świadków E. L. i J. P. – k. 347v – 348 akt.

Z uwagi na powyższe, powód złożył korekty deklaracji podatkowych, począwszy od roku 2012, w skutek których nadpłacone kwoty zostały mu zwrócone lub zaliczone na poczet przyszłych należności podatkowych.

dowód: deklaracje podatkowe – k. 40 – 56 akt, 88 – 176 akt.

W okresie od roku 2014 do 2016 r. powód zawierał umowy kredytu odnawialnego oraz kredytu na działalność gospodarczą.

Dowód: umowy kredytu na rachunku bieżącym – k. 180 -184 akt, wyciąg z rachunku bankowego – k. 185 – 204 akt, historia rachunku – k. 205 – 232 akt ,umowa kredytu odnawialnego wraz z aneksem – k. 240 – 247 akt, elektroniczne zestawienie operacji – k. 247 – 248 akt, lista operacji – k. 249 akt, umowy o kredyt na działalność gospodarczą – k. 250 – 257 i 261 - 268 akt.

I. C. (2) zawarła z pozwanym umowę obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody związane z prowadzeniem ksiąg rachunkowych. Pismem z 05 lipca 2019 r., powód zgłosił pozwanej szkodę związaną z nieprawidłowościami w księgowości prowadzonej przez ubezpieczoną. Decyzją z dnia 28 sierpnia 2019 r., pozwany odmówił wypłaty odszkodowania.

dowód: zgłoszenie szkody – k. 273 – 278 akt, decyzja z dnia 28 sierpnia 2019 r. – k. 279 – 281 akt, akta szkody na płycie CD – k. 292 akt.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów przedłożonych przez powoda oraz akt szkody, które to były niekwestionowane, a także w oparciu o zeznania świadków E. L. i J. P..

Twierdzenia ostatniej z powyżej wymienionych zasługiwały na uwzględnianie w całości, albowiem były jasne i logiczne, a ponadto korespondowały ze zgromadzonymi dowodami.

Co do zasady, Sąd dał również wiarę zeznaniom E. L. pomijając jedynie te twierdzenia, w których powyżej wymieniona wskazywała, że nadpłaty podatków doprowadziły do utraty płynności finansowej przedsiębiorstwa i konieczności dokredytowania go u osób trzecich, albowiem stwierdzenia te nie znalazły potwierdzenia w dowodach zebranych w sprawie.

Zaznaczyć tu należało również, iż przy ocenie zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd miał na uwadze treść art. 233 § 1 k.p.c., zgodnie z którym, ocenia on wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału.

Sąd zważył, co następuje:

W niniejszej sprawie poza sporem pozostawał fakt, iż powoda łączyła z I. C. (1) umowa, na mocy której powyżej wskazana zajmowała się księgowością działalności strony inicjującej niniejsze postępowanie. Kwestię niesporną stanowiła również okoliczność, iż I. C. (1) posiadała zawartą z pozwanym umowę obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody związane z prowadzeniem ksiąg rachunkowych. Co do zasady, nie budziło wątpliwości, iż na skutek nieprawidłowego działania powyżej wymienionej, powód uiszczał podatki wyższe, niż faktycznie należne w związku z czym, domagał się z tego tytułu stosowanego odszkodowania. Pozwany, dla obrony wobec podnoszonym w toku postępowania twierdzeniom zarzucał, iż roszczenie powoda nie zasługuje na uwzględnienie albowiem, działania ubezpieczonej nie przyczyniły się de facto do powstania po stronie powoda jakiegokolwiek szkody.

Mając zatem na uwadze powyższe Sąd w pierwszej kolejności zważył, iż w polskim systemie prawnym obowiązuje zasada pełnego odszkodowania. Zakres obowiązku naprawienia szkody normuje zaś w podstawowy sposób art. 361 k.c. Nakłada on, co do zasady na zobowiązanego do naprawienia szkody odpowiedzialność ograniczoną normalnymi następstwami działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła oraz stratami, które poszkodowany poniósł bądź (także) korzyściami, których w wyniku wyrządzenia szkody nie uzyskano.

Nie budzi przy tym wątpliwości, że w niniejszej sprawie mamy do czynienia z odpowiedzialnością kontraktową, a tym samym jak wynika z normy art. 471 k.c., odszkodowanie za niewykonanie umowy, jest świadczeniem mającym powetować szkodę spowodowaną niewłaściwym działaniem lub zaniechaniem dłużnika. Jest to roszczenie o innym charakterze niż roszczenie o wykonanie umowy. Ma ono na celu wyrównanie uszczerbku wywołanego nieprawidłowym zachowaniem kontrahenta, a nie wymuszanie na nim zobowiązania zgodnie z treścią umowy. Odpowiedzialność kontraktowa znajduje zastosowanie w stosunkach między wierzycielem i dłużnikiem, którzy są stronami określonego stosunku zobowiązaniowego.

Co istotne, odpowiedzialność kontraktowa dłużnika powstaje, jeżeli spełnione zostaną następujące przesłanki: 1) szkoda wierzyciela w postaci uszczerbku majątkowego; 2) szkoda musi być spowodowana niewykonaniem lub nienależycie wykonanym zobowiązaniem przez dłużnika; 3) związek przyczynowy między faktem nienależyciego wykonania lub niewykonania zobowiązania a poniesioną szkodą.

Z normy art. 472 k.c. wynika natomiast, że jeżeli ze szczególnego przepisu ustawy albo z czynności prawnej nie wynika nic innego, dłużnik odpowiedzialny jest za niezachowanie należytej staranności.

Zgodnie zaś z brzmieniem art. 474 k.c. dłużnik odpowiedzialny jest jak za własne działanie lub zaniechanie za działania i zaniechania osób, z których pomocą zobowiązanie wykonywa, jak również osób, którym wykonanie zobowiązania powierza.

Nie budzi przy tym wątpliwości, iż w procesie cywilnym ciężar dowodu spoczywa bowiem na stronach postępowania i to one są zobowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne (art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c.). Strony mają obowiązek twierdzenia i dowodzenia tych wszystkich okoliczności (faktów), które stosownie do art. 227 k.p.c. mogą być przedmiotem dowodu. Innymi słowy ten, kto powołując się na przysługujące mu prawo (żąda czegoś od innej osoby) obowiązany jest udowodnić fakty (okoliczności faktyczne) uzasadniające to żądanie, ten zaś, kto odmawia uczynienia zadość żądaniu (czyli neguje uprawnienie żądającego) obowiązany jest udowodnić fakty wskazujące na to, że uprawnienie żądającemu nie przysługuje.

W myśl ogólnych zasad procesowych, to na powodzie spoczywa ciężar udowodnienia faktów uzasadniających jego roszczenie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia

1997 r., sygn. II CKN 531/97, Lex nr 496544), a na stronie pozwanej spoczywa obowiązek wykazania, że powodowi jego żądanie nie przysługuje (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2006 r., sygn. IV CSK 299/06).

Istota zasady dotycząca ciężaru dowodów sprowadza się do ryzyka poniesienia przez stronę ujemnych konsekwencji braku wywiązania się z powinności przedstawienia dowodów. Skutkiem braku wykazania przez stronę prawdziwości twierdzeń o faktach istotnych dla sprawy jest to, że twierdzenia takie zasadniczo nie będą mogły leżeć u podstaw sądowego rozstrzygnięcia. Strona, która nie udowodni przytoczonych twierdzeń, utraci korzyści, jakie uzyskałaby aktywnym działaniem. Samo twierdzenie strony nie jest dowodem, a twierdzenie dotyczące istotnej dla sprawy okoliczności powinno być udowodnione przez stronę to twierdzenie zgłaszającą (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 28 sierpnia 2014 r., sygn. I ACa 286/14).

Na gruncie przedmiotowej sprawy, ciężar dowodu istnienia wyżej wymienionych przesłanek, faktu aktualizującego odpowiedzialność z art. 471 k.c., istnienia związku przyczynowego oraz powstania szkody, także w postaci utraconych korzyści, w świetle art. 6 k.c. spoczywa na powodzie jako osobie, która z tychże faktów wywodzi skutki prawne (wyrok SA w Lublinie z dnia 19 lutego 2013 r., I ACa 717/12, LEX nr 1314796).

Mając na względzie powyższe, a także bacząc na dowody zgromadzone w toku niniejszego postępowania Sąd doszedł do wniosku, że przedmiotowe powództwo nie zasługuje na uwzględnienie, albowiem powód nie sprostął spoczywającemu na nim obowiązkowi dowodowemu.

Jak ustalono w toku postępowania, ubezpieczona dopuściła się pewnych nieprawidłowości, których to konsekwencją stanowiło uiszczenie przez stronę powodową podatku wyższego, niż faktycznie należny. Nie budziło również wątpliwości, iż w niektórych przypadkach kwoty właściwe, znacząco odbiegały od realnie przez stronę uregulowanych. Niezależnie jednakże od powyższego, powód nie wykazał, aby z tytułu nieprawidłowego postępowania księgowej podniósł jakąkolwiek szkodę. Już tylko z samego pozwu wynikało, że po złożeniu odpowiednich deklaracji w przedmiocie korekty, nadpłacone podatki zostały powodowi zwrócone lub zaliczone na poczet danin przyszłych. Innymi słowy, powód otrzymał niesłusznie nadpłacone kwoty, a reszta z nich, została uiszczona jakoby „na przyszłość”, przy czym niespornym jest, iż należności te musiałyby i tak zostać przez przedsiębiorcę uregulowane. Nie budzi bowiem wątpliwości, że dopóki powód prowadziłby działalność gospodarczą, dopóty spoczywałby na nim obowiązek podatkowy, a zatem zaliczenie nadpłaty na poczet danin przyszłych, nie doprowadziło de facto do powstania po jego stronie jakiegokolwiek straty. W tym stanie sprawy nie można mówić, aby działanie ubezpieczonej, stanowiło przyczynę jakiegokolwiek szkody powoda.

Nie uszło przy tym uwadze Sądu, iż powód podnosił, że zapłata podatków wyższych, doprowadziła do utraty płynności finansowej prowadzonego przez niego przedsiębiorstwa. Należy przy tym zważyć, iż okoliczność ta mogłaby zostać interpretowana jako szkoda, jednakże w świetle niniejszej sprawy, nie byłoby to możliwe. Jak bowiem zważył Sąd, ze zgromadzonego materiału dowodowego wynikało, iż powód zaciągnął w trakcie prowadzenia działalności kredyty, jednakże sam ten fakt nie świadczy jeszcze o tym, że było to spowodowane zapłatą zawyżonych podatków. Ustalenie tej konkretnej okoliczności, wymagało bowiem dysponowania wiadomościami specjalnymi, które to posiada jedynie biegły sądowy. (art. 278 k.p.c.). Powód nie wnioskował jednakże o jego przeprowadzenie, a z doświadczenia życiowego Sądu wynika, iż kredytowanie działalności gospodarczej jest rzeczą powszechną i może być spowodowane wieloma czynnikami. Dlatego też niepoparte stosowanymi dowodami twierdzenia powoda, jakoby zaciągał on kredyty (także od osób trzecich – na co również brak było dowodów) z uwagi na nadpłacone niesłusznie podatki, nie zasługiwały na uwzględnienie.

Sąd zważył również, że zgodnie z art. 232 k.p.c., strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Sąd może dopuścić dowód niewskazany przez stronę. Sąd może jednak dopuścić dowód z urzędu wyłącznie pomocniczo i w sytuacjach wyjątkowych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2010 r., II CSK 297/10, LEX nr 970074). Zgodnie zaś z art. 5 k.p.c. w razie uzasadnionej potrzeby sąd może udzielić

stronom i uczestnikom postępowania występującym w sprawie bez adwokata, radcy prawnego, rzecznika patentowego lub radcy Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej niezbędnych pouczeń co do czynności procesowych.

Przepis art. 5 k.p.c. wprowadza możliwość niezbędnych pouczeń stron wyłącznie co do czynności procesowych. Oznacza to, że w żadnym razie nie mogą one dotyczyć kwestii merytorycznych ani takich czynności procesowych, które w istocie zawierają poradę prawną. Pouczeń dokonuje Sąd (lub – stosownie do fazy postępowania – Przewodniczący) w każdej instancji, ale tylko w razie uzasadnionej potrzeby. Dotyczą one dokonywanych przez strony czynności procesowych, a w szczególności czasu, miejsca i sposobu ich dokonywania, skutków prawnych tych czynności oraz zaniechań w ich zakresie. Pouczenia związane są z dopuszczalnością dokonywania pewnych czynności procesowych na danym stadium postępowania (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 22 marca 2018 r. III AUa 1402/17). Dopuszczenie z urzędu dowodu niewskazanego przez stronę jest prawem, nie zaś obowiązkiem Sądu (por. wyrok SA w Warszawie - z dnia 27 października 2017 r. VI ACa 941/16). Powód reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika nie złożył takiego wniosku, oświadczając na rozprawie w odpowiedzi na pytanie Przewodniczącego, iż nie składa dalszych wniosków dowodowych.

Mając na uwadze powyższe, Sąd doszedł do wniosku, iż powód nie wykazał, aby działanie ubezpieczonej implikowało powstanie po jego stronie jakiegokolwiek szkody, i w oparciu o art. 471 k.c. w zw. z art. 6 k.p.c. a contrario, przedmiotowe powództwo oddalił.

W sprawie kosztów orzeczone na podstawie art. 98 w zw. z art. 99 k.p.c. przesądzając o obowiązku zwrotu przez powoda jako przegrywającego w całości, wydatków poniesionych przez pozwanego w łącznej wysokości 5.417,00 zł, w tym kwot: 5.400,00 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika na podstawie § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz 17,00 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.